

EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB.BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

Gy. 10.

ORATIO
HISTORICOPOLITICA
De
MVTATIONIBVS
RERVMPUBLICARVM
Earumque Causis.

Quam
SVB DIVINIS AUSPICIIS
& Moderamine
SAMVELIS ANDREÆ,
Historiarum & Linguae Græcæ Professoris
ac Pædagogarchæ,

In publico & frequenti Athenæi Nassovici confluxu ex
memoriâ deprompturus est

JOHANNES JODOCUS WEIDENBACHIUS,
Herbornâ Nassovius, Author.

Ad diem 22. Augusti horâ octavâ, in Auditorio majori.

HERBORNE NASSOVIORUM. 1666.

Viro doctissimo
Dr. Joh. Gerlaco Wilhel
Gymnafii Heidelb. Recto
cum pl. salute mittit
Andre

CELSISSIMO ET ILLUSTRISSIMO
PRINCIPI ac DOMINO

DN. HENRICO
D. G. NASSOVIAE
PRINCIPI, COMITI CATTI-
MELIBOCI, VIANDÆ ac DE-
CIAE, DYNASTÆ BEILSTEINII,
DOMINO MEO CLEMEN-
TISSIMO

Haec studii mei Oratorii primitias
devotâ mente consecro humillimè,
CELSITVDINI SUÆ
Nexu & mancupio obstrictissimus.

JOHANNES JODOCUS WEIDENBACHIUS,
S.S. Theologiae Studiosus Herbornâ Nassovius,
Author.

ORATIO
HISTORICO-POLITICA
De
MVTATIONIBVS
RERVPVBLICARVM
Earumque Causis.

Quoties, Auditores omnium
ordinum spectatissimi, quoties inquam
præsentem rerum faciem intueor; quo-
ties oculos in hâc mundi scenâ circum-
fero; vix possum linguam stupore licet
præpeditam continere, quin pectore
quasi consternato cum sapientissimo Ecclesiaste altâ vo-
ce intonem & exclamem: Vanitas vanitatum &
omnia vanitas! Siquidem cunctorum subluna-
rium eandem video esse conditionem; vana, fluxa & ca-
duca etiam illa quæ firmissima videntur & maxime stabi-
li nixa pede, nec minùs verè Poëtam admirabundum di-
xisse: quantum est in rebus inane! Quod si Doctorem
& lumen hujus desideratis, omnia à sapientissimo rerum
conditore creata inspicite, & cuncta interitui obnoxia,
cuncta mutationi subjecta esse, oculi vestri auresque spe-
culabuntur. O mira & nunquam comprehensa neces-

firmitatis lex! Quicquid enim ex imo ad summum claritatis fastigium perductum, rursus resolvitur in suum principium, & ad nihilum redigitur. Solus utiq; Deus immutabilis uti nulla lucis & tenebrarum vicissitudine tenetur, sic nullis alteratur casibus, sed omnis expertus mutationis æternis fruitur consiliis, eademq; inevitabili fatorum lege semper idem & erga omnes in omne ævum exequitur. At rerum humanarum alia ratio, quæ quotquot sunt, sortem versatilem & conditionem dubiã agnoscunt. Nihil in hoc orbe statum, immobile nihil. Quicquid creatum, eo ipso obnoxium mutationi uti nascendi momētum habuit, sic horã pereundi expectat. Videmus hoc in plantis & herbis, videmus in arboribus, quæ vetustate tandem corrumpuntur & intereunt. Etiam quercus annosa licet, tandem tamen interit, consumitur, perit. Idem in brutis cōspicimus, in corvis & cervis, qui, licet vivaces admodũ sint, tandem tamen moriuntur. Nec minùs in homine totius universi compendio id animadvertimus, cujus ætas licet annum octuagesimum attingat, tandem tamen decurrit & corpus in pulverem redigitur. Ut sanè verum sit illud Poëtæ:

Omnia mortali mutantur lege creata.

Quid mirum ergò, si & imperia huic legi subjecta, ab illã sese liberare nequeant, quàm potentia, quàm magnifica, quàm splendida & opulenta etiam sint? Quid inquam mirum? Cùm ut in hominibus singulis adolescentia & robur, senectã & mors; sic in magno illo Reipubl. corpore certa etiam sint ætatis intervalla & non eadem semper temporum constitutio. Ut scitè admodum Seneca dicat: Usque adeo nihil stabile est: tam urbium quàm hominum fatavolvuntur. Nam res etiam inanimatæ & incorporeæ mutationem illam perferunt; nubilo serena.

serena succedunt; Maria & Oceanus turbantur, cum qui-
everunt; Cœlum & stellæ moventur, moles etiam fir-
missima cum ætate corrui, truditur dies die, novæque
pergunt interire lunæ.

Mutat terra vices & decreſcentia ripas

flumina prætereunt.

Immortalia ne speres monet annus & ælimum

quæ rapit hora diem.

Id ipsum Cræsus, Rex Lydorum ditissimus quondam,
suo expertus malo agnovit, cum ad Cyrum Persarum Re-
gem, cujus jugum subire durissimo necessitatis telo co-
actus erat, ait: Rerum humanarum cursum instar circuli
esse, qui rotatus semper easdem fortunatas esse non sinat.
Eam verò rerum humanarum vicissitudinem etiam in
imperiis mundanis insigniter videre licet. Oriuntur illa,
occidunt rursus; jam crescunt, mox decreſcunt; nunc
florent, paulo post marcent: jam vigent, mox rigent. De
quibus rerum publ. & imperiorum mutationibus, tam
conversionibus quàm everſionibus, cum declamandi mi-
hi amplissimus impræſentiarum pateat campus, cujus li-
mites quàm patet orbis se extendunt, vos quæſo A. omnium
ordinum hum. susceptam tam gravis negotii causam ju-
vate, & æquitate ac benevolentiam vestram, meam de hac
dicendi imbecillitatem sustinete!

Inter alia veterum sapientum divina effata illud quoque
Epicteti invenio, quod unicuique rei duas esse ansas dixe-
rit, alteram, quàm teneri possit, alteram, quàm non possit:
quo non solum occasionum diversitatem, commoda &
incommoda designabat, sed & dubiam omnium rerum
sortem, cum Proteo colores mutantem, apertè significa-
bat. Quod quàm verè dictum sit, etiam Rerum publ. re-

gnorum & imperiorum, mutationes satis superq; demonstrant, quæ vel in melius vergunt, & conversionem aliquam lætam respiciunt, vel in pejus & everfionem eorūdem triftiori fato tendunt. Quædam concutiunt faltem. Aliæ verò subvertunt & solo æquant. Uti morborum varia genera, sic diverfæ quoque imperiorum clades. Nunc Iliaca passio ipfa viscera infestat, nunc arthritidis per omnia membra vagatur. Occupat quandoque caput pestilentissimorum Consiliorum phrenesis, imò totum corpus lethalis torpor & in præfenti periculo supina securitas nonnunquam invadit. Quin imò sæpissimè ferri militaris acies integros resecat artus, & corpus mutilum relinquit. Oculos in quascunq; mundi plagas vertentibus, uberrima in hanc rem exemplorum seges se se ostendet. Pleni enim de his annales, plena temporum omnium monumenta, & hodiernus adhuc dies luce meridianâ clariùs id testatur. Decrescente uno, crescit alterum. Plurima dominia olim suo splendore illustria, nunc sub umbra alterius latent. Quot non discordia sustulit? Quot non Turca absorpsit? *Græcia* olim sola impetum potentissimorum Persiæ Regum, Darii Hystaspis, Xerxis, sustinuit. Nunc sub jugo barbaro gemit, discerpta, vastata, & vix ullum pristinæ virtutis & potentia vestigium refert. *Roma* olim caput orbis & urbs florentissima erat, juxta illud Martialis:

*Terrarum Dea gentiumque Roma,
Cui par est nihil, & nihil secundum.*

Senatus Augustus jura omnibus populis dabat. Hæc Resp. ita præclaris legibus & egregiis institutis, non sine magno labore firmata erat, ut perpetuo duratura & in omne ævum perennatura videretur. Nam condiderat
eam

eam Romulus. Cultum divinum introduxerat populumque legibus obstrinxerat Numa Pompilius. Eundem in arte militari doctum versatumque dederat Tullus Hostilius. Coloniis urbem dilataverat Ancus Marcius. Insignibus populum omnibusque splendidis ornamentis, quibus imperii dignitas eminent, decoraverat Tarquinius Priscus. Rempublicam totam eâ Servius Tullius ordinaverat solertiâ, ut maxima civitas minimæ domus diligentiam videretur contineri. Ubi etiam Tarquini Superbi importuna dominatio populum injuriis agitatum cupiditate libertatis incendit, non defuit præclarus ejusdem vindex L. Junius Brutus, qui ejectis Regibus, suam consulibus majestatem, priscam senatui auctoritatem, liberis Patribus voces reddidit. Unde Respublica postmodum, quamdiu vetus disciplina & antiqua morum integritas stetit, aucta in immensum crevit, impetus hostium potentissimorum inconcussa pertulit, fidum sociis in discrimine præsidium & certissima afflictis tutela. At ubi nunc eam requiras? Evanuit. Decrevit sensim, postquam supremum imperium à senatu ad Dictatores perpetuos transiit, ex quo Syllæ dominatum quasi sub jugum missa tulit, coacta postmodum ad unius vivere arbitrium armis Julii & blandiciis Augusti, qui cuncta discordiis civilibus fessa nomine Principis sub imperium accepit. Quot non belluas deinceps ferino ritu imperantes cum gemitu agnovit? Quot non subinde durissimas vices, alternante bonorum & malorum Principum imperio, experta fuit? Pertulit illa Caligulæ furores, Claudii dementiam, Neronis libidines, Commodi cædes, Heliogabali turpitudines, aliorumque tyrannidem veriùs quàm dominationem. Tandem verò Romanum nomen sub Augustulo planè

exspiravit. Quoties deinde *Italia* dominos mutavit? A Ty-
 rannis sæpius vexata. Occupata à Gothis, Hunnis, Lon-
 gobardis; nunc Attilæ flagellum, nunc Genserici rapinas
 experta; coacta subire jugum sæpius Theodorici & Totilæ
 Gothorum, atq; Odoacri Herulorum Regis. Hodie quot
 urbes fermè, tot Dominos habet. Imò nullum in Europa
 regnum, quod notabilem mutationem haud senserit.
Britannia Aquilæ Romanorum victrici cedere coacta, ubi
 Saxonum copias manusq; auxiliares adtuendam liberta-
 tem admisit, crescente horum potentiâ intestino bello
 implicita, eosdem eiecit, & denuò recepit. Regnum po-
 stea in principatus divisum, quorum unus regio titulo in-
 signis erat, donec Egbertus West-Saxonum Rex omnes
 sub potestatem suam reduxit. A Danis deinde insula oc-
 cupata, quorum imperium haud diuturnum, quòd pro li-
 bidine magis quàm ratione illud administrarent. Succes-
 sere Normanni Wilhelmo Victoriouso Duce, cujus hære-
 des & posteris, variâ usi fortunâ, nunc exclusi regno, mox
 denuò admissi sunt. Inter familias regias lites de imperio
 infinitæ, quas tandem Henricus VII finivit. Deniq; Ja-
 cobus VI Scotiæ Rex, Elisabethâ defunctâ, totum magnæ
 Britannia regnum unius imperio subiecit. Taceo novis-
 simas revolutiones, ubi idem regnum speciem per ali-
 quot annos reipublicæ habuit, postmodum arbitrio ty-
 ranni ad tempus paruit, tandem verò non sine miracu-
 lo, animis derepente mutatis, legitimum dominum susce-
 pit. *Gallia* insignem mutationem sensit, (quis enim omnes
 enumeret?) quâdo Angli totam fermè occupârunt, unde
 etiamnum horum Reges titulo Regum Franciæ gaudent.
Hispania jugo Saracenicò, perfidiâ Comitis Juliani, collum
 subdere coacta, satis diu Maurorum tyrânidem sustinuit,
 donec

donec virtute Regis Ferdinandi, pulsus & migrare iussus
infidelibus, totum iterum sub potentiam Christianorum
venit, & Rege Sebastiano in Africâ cæso, adeoq; stirpe
Regiâ deficiente, vicinam *Lusitaniam* sibi junxit, quæ ante
annos haud multos Hispanos exosa proprium sibi legit
dominum, hodieq; possidet. *Hungaria* quoties dominis
mutatis & ipsa notabiles experta fuit mutationes, sive Po-
loniæ conjuncta, sive Germaniæ subiecta? A Turcis mi-
serè lacinata etiamnum maximam partem eorum im-
perio subest. *Bohemia* regnum quondam electitium, nunc
hæreditarium, quàm insignes mutationes viderit, loquan-
tur Hussitarum ante bina secula tumultus, & funesta nu-
peri fatalis belli clades, ubi Cæsare Augusto & Electore
Palatino de regni possessione certantibus, præda militaris
ferociæ fuit. Bohemorum propago *Polonorum* Duces pri-
mi, regnum posteris variis Casibus obnoxium reliquere.
Tartari illud cæso Henrico, fortissimo Silesiorum Duce,
propè conculcârunt. Pulsus fermè & ab omnibus deser-
tus Rex Casimirus, dum de Borussia cum Cruciferorum
militari & sacro ordine contendit. Et nuperrimè à Sue-
co subacta Polonia ejus jam agnoscebat imperium, &
legitimum dominum desertura videbatur penitens, nî ali-
ter volentibus fatis, atque urbe Dantiscanâ etiam in di-
scrimine fidem servâte, ad pristinum dominum rediisset.
Imò hodie dum motibus intestinis tota concutitur, &
quietem magis spirat quàm sperat. *Sueciæ* porrò & *Daniæ*
regnorum istæ fuerunt vicissitudines, ut tædiosum
foret, si quomodo nunc conjuncta, mox divisa, perpe-
tuò inter se collisa fuerint, vel obiter instituerem narrare.
Sed quid peregrina specto? Ipsa utique *Germania* suffi-
ciens in hanc rem exemplum. Ut vetera taceam, quando

B

nunc cum Aquilis Romanis contendebat, & perpetuam verebatur servitatem à legionibus illorum; mox verò excusso jugo, Ducibus Ariovisto, Arminio, Civile, in libertatem se vendicabat. Nonne infinitæ in regimine mutationes secutæ, ex quo Christo nomen dedit? Quando Cæsarea dignitas nunc penes Francos, nunc penes Saxones fuit, mox ad alias familiâs migravit & vix tandem in Augustâ Austriacorum Ducum stirpe fixum quadantenus reperit domicilium. Nunquam sanè idem statuum Imperii numerus. Multorum Ducum, Comitum, Dynastarû tituli interciderunt. Suevorum Duces magni quondam nominis in imperio. Ex eorum numero Rudolphus etiam fastigio imperatorio dignus judicatus. Hodie vix titulus superest. Ipse Ducatus, in varias partes discerptus, variis dominis subest. Idem aliorum fatum fuit dominiorum, quæ nunquam eidem subjecta fuerunt potestati, sed variis fortunæ ludibriis obnoxia peregrinæ potentia succubuerunt. Qualia infinita produci possent, nî tot viva cuius occurrerent mutationum in imperio, dominiorum translatorum, imminutorum testimonia, quæ bellum civile, intra viscera Germaniæ ab omnibus ferè Europæ populis gestum, reliquit. Quod si *Africa* semper aliquid fert novi, haud dubitandum videtur etiam novos eam sæpissimè expertam fuisse Dominos & mutatam regiminis faciem. Quid non olim *Carthago* potuit? Cum Romanis de imperio certavit cum maximè florent. Exercitus maximos simul diversis in locis aluit Asdrubalem atq; Annibalem, Hispaniam & Italiam vexantes. At ubi nunc? A Scipione expugnata funditùs periit. *Numidia* Reges olim potentissimi erant. Masinissæ amicitia Romanis profuit, nec minus obfuit Syphacis potentia. Quæ vires Jugurthæ fuerint

fuerint bellum Sallustii Jugurthinum loquatur. Nunc vero Numidia unà cum aliis innumeris Turcicum jugum suscepit. Imò ne quidem ipse novus orbis diversis à communi rerum publicarum fato gaudet legibus. Quot potentissimi quondam *India* Reges fuere? Quàm latè patens Attabalipæ in Peruvianâ ditioe regnum erat? Quantâ fulgebat opulentiâ, cùm tot haberet stipatorum millia & templum Solis in urbe Cusco stupendis ornamentis ditatum? Sed nihilominus id momento quasi Hispanis cessit. Ipse Rex captivus, quamvis immane redemptionis pretiũ persolvisset, pfidiæ tamen victima cecidit, manu Carnificis strâgulatus. *Chinensium* potentissimum imperium fuit. At maxima in eodẽ accidit mutatio, ubi Tartari justis de causis illud invaserunt, nec minimã ejus partem occupârunt.

Sed quid ego in enarrandis quibusdam ante aliquot lustra exemplis tempus frustra in sumo? Nemo utiq; est, qui ullatenus dubitare queat, quin omni ætate tales imperiorum Conversiones & everfiones factæ sint atque quotidie fiant; unde meritò actum agere & aures obtundere videtur, qui exemplorum cumulo id quod cuivis obvium probare satagit. Fas tamen erit pace vestrà, (Aud. opt.) in causas harum mutationum paulò altius inquirere, quò pateat, non ex communi tantum factorum lege, quâ nihil in hoc mundo stabile, sed aliunde quoque eas provenire. Uti corpus sæpè morborum & necis causam intra viscera conclusam tenet, sic & domestica sæpissimè in rebus publicis exitii origo. Præcipuam, quò omnia reduci possunt, S. Scriptura suppeditat, docens propter peccata populi regna transferri & mutari, propter dominorũ impotentem dominatum, detrufis illis alios ad gubernacula vocari. Ubi nempe mixta crudelitati luxuria dominatur, nominis di-

vini contemptus licentiæ effusæ & proluxæ securitati jungitur, vergit cum domino subditus ad interitum. Cùm enim Reges ac Principes mandatorum Dei immemores, numinis divini cultum aut parvum aut pravum exercent, non ipsi solùm puniuntur, sed in eandem calamitatis nasam etiã subditi pertrahuntur. Nam quæ causa supremum numen impulit ut regnum Samariæ à Salmanasare Rege Assyriorum occupari decemq; tribus in Assyriam, manibus post terga revinctis, deportari permitteret? Idololatria. Deus scilicet uti severissimus nominis sui & gloriæ vindex, ita impunitum abire non sinit verbi sui contemptum, sed perniciosam hanc hominum sentinam inexpiabili odio averfatur, & exquisitissimis suppliciis, quã publicis quã privatis, in eam animadvertit. Quod ipsa etiã crasso superstitionis velo involuta Ethnicorum cæcitas agnovit. Ideòque inter alia illud Venusini notatu dignissimum est, quando in hæc prorumpit verba:

————— *sæpè die spiter*
neglectus, incesto addidit integrum.

Rarò antecedentem scelestum

deservit pede pœna claudo.

Quodnam quæso Salomonis regno splendidius fuit, quod à Davide patre divinis promissionibus fuerat adeptus? At quid dicit S. Scriptura? Eo ipso quod non observasti fœdus meum & statuta mea, quæ præcepi tibi, omninò lacerabo hoc regnum à te ac tradam servo tuo. Cujus comminationis veritas post obitum Salomonis in filio Rehabeamo demonstrata fuit: à quo, cùm durius ad petita populi respondisset, decem tribus ad Jeroboamum desciverunt. Quod si sacris profana jungere licet, vix scio an illustrius translatae ob hanc causam momēto quasi potestatis exte-

excm:

exemplum illo quod *Sicilia*, oppressa & crudelissimè à Dominis habita, ad stuporem omniū dedit, ante tria & quod excurrit secula, Carolo Andegavensi regnante. Hic à Pontifice Romano evocatus ad Siciliae dominatum, superato & occiso Manfredò, captis quoq; Conradino Sueviae & Friderico Austriae ducibus, iisdemque manu Carnificis horrendo facinore necatis, imperiū uti crudeliter auspicatus, sic pari libidine annos ferè septendecim tenuerat. At derepentè, occultā & unanimi incolarum conspiratione, bihorii spatio totā Sicilia excidit, omnibus Gallici nominis, quorum ad octo millia erant, interfectis, atq; Petro Arragonio deditione procerum eam occupante. Verissimum igitur, quod Propheta Daniel, postquam nocturnā visione somnii Nebucadnezaris interpretationem accepisset, exclamat: Sit nomen Dei benedictum à seculo usq; in seculum. Nam sapientia ejus & potentia est, & ipse mutat tempora & tempestates, transfert Reges & constituit Reges. Siquidem summa Dei atque liberrima est potestas. Is pro infinitā suā sapientiā & voluntate imperia mutat, & ab unā gente in aliam transfert. Reges cōstituit, eosdem destituit. Dei est illud fatum, quo potestates dantur, quo adimuntur. Fatum non Stoicum, sed Theologicum, non Ethnicum, sed Christianum: divina illa lex ab æterno in æternum permanens, quæ cuiq; rei, atq; ad eò etiam regnis & imperiis sua initia, suos progressus & interitum, non minus sapienter, quàm justè, tum constituit, tum præstituit. Agnovit hoc itidem superstitionibus plus nimium intricata Ethnorum cæcitas; uti non minùs benè quàm eleganter Mæcenatis illud delictum canit:

Regum timendorum in proprios greges,

Reges in ipsos imperium est Jovis.

Clari giganteo triumpho:

Cuncta supercilio moventis.

Propter libidines sanè non tantùm regna esse deleta, sed totas sæpè gentes dissipatas, historiè passim loquuntur. Sodoma & Gomorrha urbes unà cum circumjacente tractu flammis cælestibus sunt consumptæ: quam ob causam? propter libidinem. Tota tribus Benjamin funditùs deleta est, exceptis solummodo sexcentis. Quam ob causam? propter stupratã Levitæ cõjugem. Quæ Causa fuit ejectionis Regum ex urbe Romã post expulsum Tarquinium? Nõne stuprum à filio Regis Lucretiæ illatum? Quæ itidem Causa belli Trojani, quod lentum Horatius vocat? Nonne ob Helenam, Lacedæmonum Regis Menelai conjugem, à Parideraptam illud exortum est? Luxuriam verò atque libidines aliæ adhuc innumeræ mutationis Rerum publicarum occasiones excipiunt, quas humana solertia, ceu causas harum vicissitudinum secundas, notare potest. Ex earum numero in primis sunt religionum dissidia & vis conscientis facta. Hæc partim Hispanum bonã Belgii parte multavit, quæ nunc communi fædere regitur. Hæc animos subditorum exacerbare atque à Dominis avertere solet, unde sæpissimè seditionum scintillæ emicant & transferendi domini metus incumbit. Imò si discordiã res maximæ (juxta verissimum Sallustii effatum) dilabuntur, quis dubitat certissimas imminere cõversiones, quando nec cum subditis, nec cum vicinis, Dominantibus convenit, quando illi exactiõibus iniquis opprimuntur, hi verò injuriis laceßiti ad arma provocantur, ut vel ipsi illatas vîdicent, vel potentiorum sollicitent auxilia? Tum enim ubi vis bellica ingruit & regiones Martis ad arbitrium recipiunt dominos, infinitæ subsequuntur imperiorum mutationes & vix ullum pristinam retinet faciem. Decrescit hoc, augetur illud. Uno cadente alterum exsurgit & per ruinam ad potentiæ fastigium grassatur. Quot regiones solo jure gladii possidentur? Qui titulus Turcis ad cujuscunque regionis invasionem sufficit. Quot non per pacta dotalia, oppignerationes, emti venditive titulum, hæreditates, successiones ab intestato & similia, vel ad alios devolvuntur, vel ad pristinos reducuntur dominos? Quæ abundè docent nullum in orbe imperium vel semper idem, vel etiam semper subsistere, quin concutiatur & pereat, quin deprimatur & opprimatur atque legem mutationis agnoscat.

At

At hæcce frontibus adversis componentes videmus tamen quædam adhuc imperia firma & inconcussa subsistere. *Venetorum Remp.* tot seculorum bella necdum evertere potuerunt, quin pergat fortiter se infidelibus opponere. Stat res Belgica celebratura proximè defensæ jam à seculo libertatis Jubilæum. Ridet Cardinalis Bentivoglii rationes, quibus eidem exitium portendere videbatur. Imò nullum in orbe regnum, quin sibi perennem spondeat dominatum. Fatendum tamen, Auditores optimi, & illam, & istam, & hæc variis obnoxia fuisse mutationibus, afflicta fuisse graviter, & experta cōversiones quàm plurimas. Annon aliquando *Venetorum Respublica* omnibus in Italia ditioribus spoliata intra sinum maris Adriatici compulsa fuit? Annon *Cyprum Insulam, Thessalonicam urbem, Epirum* aliaque successivè perdidit? Annon æquè ac aliæ fatalem terminum metuere debet? Floreat nunc *Belgarum Respublica*, sustineat impetum potentissimorum Regum, novam in altero Orbe *Rempulicam* teneat. Subjecta tamen erit mutationibus, quoad illæ nobilium factiones, Remonstrantium Cuniculi, & mutux provinciarum concertationes durabunt. Vigeat *res Helveticæ* intra suos tuta fines, salvo fæderis vinculo salva. Spernat cujusvis hostis incursionem extranei, cincta fortissimo vallo quod naturæ debet. Semina nihilominus discordiarum, quas acerbum religionis odium fovet, illi subinde cladem minantur monentque eam à communi lege haud exceptam esse. Constat utiq; nullum unquam regnum, nullam ullo tempore *Rempulicam* fatalis termini expertem fuisse, plurima regna vix quingentos annos floruisse, paucissima hunc terminum superâsse. Testantur hoc & *Medorum, & Persarum, Lacedæmonum & Macedonum* omniumq; nationum ferè annales. *Medorum* potentia annorum tantum fuit ducentorum & quinquaginta. *Persica Monarchia*, cùm à *Cyro* usq; ad *Darium* ultimum opibus & potentiâ florisset, aliquot annis ultra ducentos desiit. *Macedonum* quoque inde ab *Alexandro M.* imperium annum centesimum sexagesimum non excessit. Nec potentissima *Seleucidarum* dominatio ultra ducentos & triginta stetit, quam *Ptolomæorum* in *Ægypto* imperium lustris circiter quindecim superavit. Ut ut ergò floruerint, suas tamen habuère vices, suas tandem periodos agnovère.

Sed quid Soli lucem fanerari, aut aquam Oceano infundere contendo? Ne vestrâ benevolentia A. H. diutius abuti videar, hic filum abrumpo finemq; dicendi facio. Audivistis ex iis quæ dicta sunt esse regnorum & imperiorum mutationes, tam conversiones, quàm everfiones, quibus rarò in meliorem, sæpius in deteriore[m] statum commutantur: Tum quæ sunt illarum mutationum Causæ intellexistis. Peccata scilicet tam Magistratum, quàm subditorum, vim hostilem & domesticas dissensiones. Nostri igitur erit officii, cum nihil sit opere aut manu factum, quod aliquando non conficiat & consumat vetustas, & mala etiam ultrò adsint, in nos ut descendamus, cavendo diligenter, ne in eorum numero reperiamur, quorum culpâ fatalis illa imperiorum Conversio hunc etiam Principatum affligat. Quin potius, si fidi patriæ Cives audire volumus, omni curâ & studio operam dabimus, ut pietate & vitæ integritate, bonorum operum studio & virtutum exercitiis, mutationes ejusmodi vel potius everfiones à patriæ nostræ cervicibus avertamus, bellicue incendia salute ejusdem restinguamus. Hæc autem cum nostri non sint arbitrii, sed pœnæ justo Dei judicio immissæ, quid restat aliud, nisi ut coram ejus abjecti majestate, furorem iræ divinæ deprecemur? Ah respice nos tandem Jehovah, imò respice faciem Christi tui! Respice Rempublicam nostram, eamq; divinâ tuâ Clementiâ ceu immobili protege clypeo! Respice CELSISSIMUM PRINCIPEM eumque omnibus Heroicarum virtutum stimulis magis magisque excita & confirma, ut spiritu sapientiæ & roboris præditus, ita regiminis porrò gubernacula temperet, quò ad feros usque nepotes pacato ac felici dominatu nobis quàm diutissimè præsit. Proceres & quotquot ad clavum imperii sedent, ita consilio & prudentiâ instrue, ut sub auspiciis eorum Rempublicam habeamus inconcussam. Noli armorum nos penitus objicere sævitia: noli permittere, ut ab aëre infesto tristem metuamus vastitiam. Sed ita potius huic adsis provinciæ, quò Nassovix Principatus perpetim fiet suâ mole & Tuâ benignitate à noxiâ mutatione tutus, ecclesiæ asylum, literarum & artium domicilium, omniumque bonorum refugium, per pacis restauratorem benedictum, in secula seculorum.

D I X I.

Kd 2246

ULB Halle
002 800 578

3

5b.

mit V 17

27.

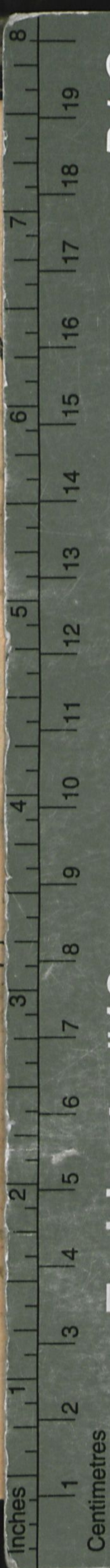
O
POLITICA
NIBVS
ARVM
fis.

PRINCIP
MELIBO
CAE. DY
DREÆ,
e Professoris

vici confluxu ex
est
DENBACHIUS,
hor.
auditorio majori.

ORUM. 1666.

Viro doctissimo
Dr. Joh. Gerlaco Wilhel
Gymnafii Heidelb. Recto
cum pl. salute mittit
Andre

B.I.G.

Farbkarte #13

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue